

Lato, które zmieniło wszystko. Festiwal 1955 – wystawa o spektakularnym wydarzeniu w historii stolicy już od 18 czerwca w Muzeum Warszawy!

Muzeum Warszawy, 18.06–21.12.2025

Identyfikacja graficzna: Joanna Bębenek na podstawie chusty pamiątkowej projektu Jana Lenicy. Liternictwo: Anna Światłowska

V Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów trwał od 31 lipca do 15 sierpnia 1955 roku i przyciągnął do Warszawy niemal 170 tysięcy młodych ludzi z Polski i z całego świata. Pod hasłem *O wolność i pokój* krył się propagandowy cel ukazania wyższości socjalizmu nad kapitalizmem. Festiwal stał się jednak karnawalem wielokulturowości, antycypującym zmiany polityczne i społeczne, a przede wszystkim – doświadczeniem pokoleniowym. Wystawa *Lato, które zmieniło wszystko. Festiwal 1955* opowiada historię samego przedsięwzięcia, a także zarysowuje społeczne i kulturowe tło lat 50. XX wieku. Poruszane wątki to między innymi awans społeczny, budowa socjalistycznej Warszawy, koniec doktryny socrealizmu w sztuce, znaczenie przestrzeni publicznej, początki dekolonizacji i „przepuszczalność” żelaznej kurtyny. Pokazane zostaną materiały archiwalne i pamiątki z festiwalu, takie jak plakaty, pocztówki, chusty, przypinki czy programy, fotografie, socrealistyczne rzeźby i malarstwo, a także współczesne dzieła sztuki. Otwarcie wystawy 18 czerwca o godz. 18.00.

Dwa tygodnie bezbrzeżnego szczęścia

Latem 1955 roku do Warszawy przybyła młodzież z całego świata. 31 lipca rozpoczął się V Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów o Pokój i Przyjaźń – piętnaście dni zabaw, igrzysk, wystaw, spotkań. Miasto – zamknięte i zastraszone przez stalinowski reżim, wciąż częściowo zrujnowane, zmęczone brakami i kolejkami – podczas festiwalu stało się żywe i kolorowe.

Festiwal 1955 był najbardziej spektakularnym wydarzeniem tamtego czasu i stał się doświadczeniem pokoleniowym dla wielu osób wkraczających w dorosłość po drugiej wojnie światowej, w realiach Polski

Ludowej. Do Warszawy przybyło około 26 tysięcy osób ze 116 krajów. Młodych Polek i Polaków – 140 tysięcy. Pałac Kultury i Stadion Dziesięciolecia właśnie oddano do użytku, a miasto dekorowano wielkoformatowymi realizacjami malarskimi. Zorganizowano setki wydarzeń: koncertów, wystaw, spotkań, odczytów i imprez. Tłem festiwalu były ruiny wciąż odbudowującego się miasta. Dwutygodniowy karnawał wielokulturowości poprzedzał nadchodzące zmiany polityczne i społeczne, zarówno w Polsce, jak i na świecie.

Na wystawie ***Lato, które zmieniło wszystko. Festiwal 1955*** tytułowe wydarzenie stało się punktem wyjścia do refleksji o połowie lat 50. XX wieku. Zofia Rojek i Błażej Brzostek, zespół kuratorski, przedstawiają przygotowania i przebieg festiwalu w kontekście społecznym, politycznym i kulturowym. Istotne wątki to między innymi odwilż polityczna, dekolonizacja Afryki i Azji, odbudowa Warszawy i przestrzeń publiczna stolicy. Na wystawie zostaną zaprezentowane materiały archiwalne i pamiątki z festiwalu (plakaty, pocztówki, chusty, przypinki, programy), fotografie, socrealistyczne rzeźby i malarstwo. Będzie można także posłuchać wspomnień uczestniczek i uczestników. Przygotowane specjalnie na wystawę dzieła Yulii Krivich i Pauliny Włostowskiej pokazują, że Festiwal 1955 to nie tylko historyczne wydarzenie sprzed 70 lat, lecz także impuls dla współczesnej praktyki artystycznej. Ważnym elementem wystawy i prac nad nią była zbiórka pamiątek i wspomnień z festiwalu.

– *O Festiwalu 1955 często mówi się bardzo entuzjastycznie. Jeden z tłumaczy po latach wspominał wydarzenie jako „dwa tygodnie bezbrzeżnego szczęścia”. To także moment, w którym powstało wiele legend miejskich – zauważa współkuratorka wystawy, Zofia Rojek. – Podczas spotkań wysłuchaliśmy wspomnień i opowieści o doświadczeniach oraz otrzymaliśmy wyjątkowe pamiątki, które współtworzą wystawę.*

To idzie młodość

Dekadę po wojnie Warszawa wciąż odradzała się z ruin. Społeczeństwo było młode, przyrost naturalny wysoki, dostęp do edukacji stał się ułatwiony, migracja ze wsi do miast i awans społeczny – coraz powszechniejsze. To także czas terroru politycznego i wszechogarniającej propagandy. Związek Młodzieży Polskiej był narzędziem presji systemu w szkołach, na uczelniach i w zakładach pracy. W 1955 roku otrzymał zadanie współorganizacji, pod egidą Światowej Federacji Młodzieży Demokratycznej, spotkania młodych ludzi z całego świata.

Komitet festiwalowy w niecały rok przygotował obszerny program, zaplanował zakwaterowanie i wyżywienie dla delegatów i delegatek, zamówił setki tysięcy druków i pamiątek. W całej Polsce młodzi pracowali w tzw. czynnie festiwalowym, by umożliwić przybycie do Warszawy zagranicznym delegacjom, a także mieć szansę samemu pojechać do stolicy. Przebieg festiwalu dokumentują liczne fotografie, w tym wyjątkowe kolorowe zdjęcia autorstwa Wojciecha Jankowskiego, kroniki filmowe, relacje prasowe. Wraz z nagraniami historii mówionej stworzyły największą salę wystawy.

Zapowiedź zmian?

Nietrudno zauważyć, nawet w oficjalnych przekazach, że Festiwal Młodzieży i Studentów szybko rozlał się poza sztywne ramy programu stając się świętem młodości, zabawy, spotkania kultur. W Polsce powoli

nadchodziła kulturalna i polityczna odwilż, a państwa Azji i Afryki stopniowo stawały się istotną politycznie siłą, co potwierdziła konferencja w Bandungu w kwietniu 1955 roku. Podczas Festiwalu 1955 obecne były delegacje z krajów, które powstały z kruszejących imperiów kolonialnych. Dla ogromnej większości Polek i Polaków uczestniczących w wydarzeniu była to pierwsze spotkanie z osobami innych ras, kultur, języków.

Zmiany w sztuce polegające na odejściu od socrealizmu dostrzec można było na Ogólnopolskiej Wystawie Młodej Plastyki *Przeciw wojnie – przeciw faszyzmowi*. W Arsenale pokazano niemal 500 prac wykonanych w różnych technikach, z których część wciąż była osadzona w doktrynie socrealistycznej, ale wiele bardziej ekspresyjnych czy sięgających po tematy wojny i Holocaustu. Wystawa, nazywana po prostu *Arsenalem*, choć została zrealizowana pod kontrolą partii i zapobiegawczo skrytykowana, symbolicznie zakończyła etap socrealizmu w polskiej sztuce.

Wskazane wątki to główne konteksty festiwalu, po które sięgnęli kuratorzy wystawy. Znalazły one rozwinięcie w publikacji, która ukaże się 22 lipca 2025 roku. W książce pod redakcją Błażeja Brzostka i Zofii Rojek **Festiwal 1955** został opisany za pomocą zagadnień, których liczba odpowiada liczbie dni wydarzenia. Piętnaście esejów odkrywa kolejne warstwy propagandowego przedsięwzięcia, które stało się zapowiedzią zmian w polskiej sferze politycznej i społecznej. Tematy to między innymi powiew obyczajów i młodzieżowej mody z Zachodu, spotkanie z osobami różnych kultur i kolorów skóry, dźwięki muzyki jazzowej, swobodne korzystanie z przestrzeni miasta, ale także przemoc, rasizm i utrwalone kolonialne wyobrażenia Innego.

W publikacji znalazło się również kalendarium imprezy z wycinkami i cytatami z oficjalnych dokumentów, prasy codziennej i dzienników, a także liczne fotografie i grafika użytkowa związana z tym wydarzeniem.

Autorki i autorzy: Aleksandra Boćkowska, Błażej Brzostek, Jacek Drozda, Matthieu Gillibert, Piotr Jagielski, Barbara Klich-Kluczevska, Piotr Korduba, Iwona Kurz, Magda Lipska, Ewa Perlińska-Kobierzyńska, Zofia Rojek, Andrzej Skalimowski, Przemysław Strożek, Jacek Świdziński, Magda Szcześniak

Program towarzyszący

Wystawom czasowym w Muzeum Warszawy towarzyszą zawsze oprowadzania kuratorskie – tak będzie i tym razem. W lipcu i sierpniu po wystawie oprowadzi Błażej Brzostek. Jesienią odbędą się także oprowadzania autorskie, podczas których zaproszeni eksperci i ekspertki w powiązanych z tematyką wystawy dziedzinach zaproponują własne ścieżki zwiedzania i interpretacje. W programie także wykłady i debata.

Wielość wątków poruszanych na wystawie przełoży się na bogatą ofertę edukacyjną. Szkoły będą mogły skorzystać z lekcji muzealnych, a także z warsztatów i spotkań dla kadry nauczycielskiej o problemie pracy nad lekturami wywołującymi post-traumę. W ramach corocznej akcji Lato w Muzeum zaplanowane zostały warsztaty rodzinne. W programie znajdują się także wydarzenia dostępne dla osób z niepełnosprawnością. Partnerem edukacji Muzeum Warszawy jest PGE Polska Grupa Energetyczna.

Więcej informacji o wystawie i program towarzyszący: www.muzeumwarszawy.pl/lato-ktore-zmienilo-wszystko-festiwal-1955.

Wystawa *Lato, które zmieniło wszystko. Festiwal 1955* zostanie otwarta 18 czerwca 2025 roku o godz. 18.00 w Muzeum Warszawy na Rynku Starego Miasta 32. Godziny otwarcia: wtorek, środa, piątek, sobota 11.00–19.00, czwartek 11.00–20.00, niedziela 11.00–18.00. Bilety: 20 zł / 15 zł, w czwartki wstęp za 1 zł. Więcej o wystawie i programie towarzyszącym: www.muzeumwarszawy.pl.

Organizator:

Patroni medialni:

Partner edukacji Muzeum Warszawy:

KOLOFON WYSTAWY

zespół kuratorski Błażej Brzostek, Zofia Rojek

współpraca kuratorska i produkcja Katarzyna Jolanta Górską

projekt wystawy Aneta Faner

produkcja Katarzyna Jolanta Górską

projekt graficzny Anna Świątowska

projekt i wykonanie tkanin artystycznych Paulina Włostowska

projekt i wykonanie komiksów w przestrzeni wystawy Jacek Świdziński

praca multimedialna Yulia Krivich

wywiady historii mówionej Błażej Brzostek, Łukasz Kamiński, Katarzyna Madoń-Mitzner, Zofia Rojek

projekt graficzny plakatu i materiałów promocyjnych Joanna Bębenek

redakcja i korekta Justyna Chmielewska, Ula Drabińska

oprawa i realizacja techniczna

tłumaczenie Aleksandra Szymczyk

oprawa i realizacja techniczna Michał Bogumił, Zofia Cur, Marta Galewska, Ksenia Górczna, Paweł Grochowalski, Krzysztof Kwiatkowski, Piotr Lipiński, Monika Mazurek, Artur Miniewicz, Katarzyna Radecka, Tomasz Raubo, Adam Rogowski, Leszek Sokołowski, Joanna Turek, Filip Wielechowski-Olszak, Adam Wrzosek oraz Pracownia Trytrak – Jakub Kamiński

opieka konserwatorska Piotr Kaczkielło, Julia Kłosińska, Katarzyna Lesiakowska-Tofil, Igor Nowak, Karolina Nowicka, Kalina Marzec, Piotr Popławski, Adam Wrzosek

koordynacja digitalizacji Mikołaj Kalina

wypożyczenia zewnętrzne i organizacja transportów Janusz Kurczak, Sonia Nieśpiałowska-Owczarek

wypożyczenia wewnętrzne Tomasz Lewandowski, Zuzanna Sieroszewska-Rolewicz

program towarzyszący Dorota Stolarska-Kultys, Dział Edukacji Muzeum Warszawy

program edukacyjny Monika Michalek, Aleksandra Kresowska

komunikacja i marketing Anna Dobrowolska-Balcerzak, Małgorzata Czajkowska, Karina Dąbska, Agata Fijałkowska, Agata Fronczyk, Dagmara Jędrzejewska, Daniel Karwowski, Anna Ładna, Aleksandra Migacz, Magdalena Nazimek, Jowita Purzycka, Nela Sobieszczkańska, Martyna Sowińska

obiekty z instytucji i zbiorów prywatnych Archiwum Akt Nowych, Archiwum Polskiego Radia, Biblioteka Narodowa, Błażej Brzostek, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Dom Spotkań z Historią, Jacek Drozda, FilMOTEKA Narodowa, Fundacja Archeologia Fotografii, Fundacja Sztuka Stosowana / Robert Szuba, Andrzej Jabłoński, Barbara Jaroszevska, Małgorzata Manteuffel-Cymborowska, Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa, Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego w Warszawie, Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wielkopolskim, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Zamoyskich w Kozłówce, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Anna Wielechowska-Olszak, Wojewódzka Biblioteka Publiczna Lublin, Katarzyna Zachara, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Zofia Zalewska

Szczególne podziękowania dla Zygmunta Bobrowskiego, którego opowieść o własnych doświadczeniach podczas Festiwalu 1955 zainicjowała powstanie tej wystawy.

Kontakt dla mediów:

Aleksandra Migacz

Muzeum Warszawy

22 277 43 45, 723 249 094

aleksandra.migacz@muzeumwarszawy.pl

Nela Sobieszczańska

Muzeum Warszawy

502 244 911

nela.sobieszczanska@muzeumwarszawy.pl

Materiały dla mediów: www.muzeumwarszawy.pl/dla-mediow